

тики / Скрипнюк О. В. – К. : Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2011. – 600 с.

12. Тимченко С. М. Громадянське суспільство і правова держава в Україні / С. М. Тимченко. – Запоріжжя : Запорізький юридичний інститут МВС України, 2012. – 193 с.

13. Тимошук А. В. Правовое государство в Украине: теория, история, перспективы. – Симферополь : Таврия, 2007. – 63 с.

14. Шемшученко Ю. С. Теоретичні проблеми формування правової держави // Шемшученко Ю. С. Вибране. – К. : Юридична думка, 2008. – С. 75-79.

Зимовець Андрій Валерійович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
член Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

Безугла Ірина Валеріївна

студентка факультету № 2
заочного навчання цивільних осіб ННІ ПОЗН

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ЗАКОНОДАВЧИЙ АСПЕКТ

Необхідність створення в Україні надійної системи захисту права інтелектуальної власності обумовлена вимогами ХХІ століття. Незалежна держава не може існувати без повноцінної соціально-економічної основи, а підґрунтям для цього має бути належний рівень державної політики, спрямованої, зокрема, і на захист права інтелектуальної власності. Від вирішення проблеми створення оптимальної системи адміністративно-правового захисту права інтелектуальної власності в Україні залежить міцність економічного розвитку для формування інноваційної моделі, її модернізації, підвищення конкурентоспроможності у світі.

Важливість й актуальність розгляду проблеми захисту права інтелектуальної власності зумовлено рядом обставин: по-перше, прагнення України бути не тільки асоційованим членом, а й отримати статус повноправного члена ЄС вимагає проведення необхідних реформ та здійснення адаптації національного законодавства до європейських та міжнародних стандартів, зокрема і в галузі, що стосується захисту авторського права та інтелектуальної власності; по-друге, одним із найголовніших пріоритетів у соціально-економічному розвитку суспільства та держави на сьогодні є інтелектуальна, творча діяльність, порушення якої може завдавати великої матеріальної та моральної шкоди як

окремим фізичним особам (авторам, виконавцям), компаніям, так і національній економіці та іміджу України; по-третє, розробка та створення надійного національного механізму захисту інтелектуальної власності в Україні надасть змогу реалізовувати суб'єктам творчої діяльності свої права у повному обсязі, що дозволить збільшити надходження інвестицій в державу та зміцнить її авторитет на міжнародній арені.

Одним із важливих напрямів адміністративно-правової охорони, яка переживає в сучасних умовах період динамічного, теоретичного і практичного становлення, є захист інтелектуальної власності, оскільки інтелектуальна діяльність у XXI ст. стає одним із найбільш важливих напрямів соціально корисної діяльності [1].

Функція охорони права суб'єктів інтелектуальної власності ґрунтується на нормах ст. 41 Конституції України, відповідно до якої кожен має право володіти, користуватися та розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності [2].

Поняття „захист права інтелектуальної власності” включає передбачену законодавством діяльність державних органів з визнання, поновлення прав, а також усунення перешкод, що заважають реалізації прав та законних інтересів суб'єктів права.

Адміністративно-правовим захистом права інтелектуальної власності, як правило, є система активних адміністративних заходів, які застосовують компетентні органи державної влади, що спрямовується на поновлення порушеного права, створення умов для відновлення порушеного права та притягнення винної особи до відповідальності.

Захист права інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється у передбаченому законодавством порядку, тобто із застосуванням належних форм, засобів і способів. А її юрисдикційна форма поділяється на загальні та спеціальні порядки захисту. Так, за загальним порядком, захист права інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється судом. Спеціальною формою захисту права інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів є адміністративний порядок.

Законодавство України передбачає вирішення в адміністративному порядку широкого кола питань щодо захисту права інтелектуальної власності. Застосування адміністративної відповідальності найчастіше обумовлено низкою причин. По-перше, склад адміністративних правопорушень у сфері інтелектуальної власності є формальним, а склад злочинів – матеріальним. По-друге, адміністративна відповідальність настає в разі, якщо діяння за своїм характером являється малозначним і не вимагає застосування кримінальної відповідальності. По-третє, до суду для притягнення до цивільної відповідальності потерпілі звертаються рідко, якщо сума збитків незначна. Тому притягнення до адміністративної відповідальності є однією з форм захисту права інтелектуальної власності.

Щодо адміністративно-правового захисту права інтелектуальної глас-

ності, то серед джерел національного законодавства дане положення широко представлено у Кодексі України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Зокрема, законодавець визнав суспільно шкідливими та встановив адміністративну відповідальність за такі проступки: ст. 51-2 КУпАП „Порушення прав на об’єкт права інтелектуальної власності”, ст. 164-3 „Недобросовісна конкуренція”, ст. 164-6. „Демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів”, ст. 164-7 „Порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів”, ст. 164-9 „Незаконне розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп’ютерних програм, баз даних”, ст. 164-13 „Порушення законодавства, що регулює виробництво, експорт, імпорт дисків для лазерних систем зчитування, експорт, імпорт обладнання чи сировини для їх виробництва” [3].

Адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності відносять до спеціальної юрисдикційної форми охорони, яка здійснюється, зокрема, і Державним департаментом інтелектуальної власності, який утворений відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2000 р. № 601 як урядовий орган державного управління. Основними його завданнями є: забезпечення реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності; прогнозування і визначення перспектив і пріоритетних напрямів розвитку у сфері інтелектуальної власності; організаційне забезпечення охорони та захисту прав на об’єкти інтелектуальної власності [4].

Державним департаментом інтелектуальної власності здійснюється державна реєстрація і відповідний захист патентів на: винаходи; корисні моделі; промислові зразки; топографії інтегральних мікросхем; на знаки товарів та послуг; назви місць походження товарів і прав на використання реєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів; деклараційні патенти на секретні винаходи [5].

Якщо в державі не сформований повноцінний механізм захисту права інтелектуальної власності, то це призводить до суттєвого зростання рівня правопорушень, контрафакції та піратства і вимагає пошуку засобів ефективного захисту порушеного права, імплементація в національне законодавство міжнародних стандартів у сфері інтелектуальної власності. Варто цілком погодитися з думкою, що стимулом для активізації будь-яких напрямів творчості в кожній країні є ефективно функціонуюча державна система правового захисту права інтелектуальної власності [6, с. 4].

Питання захисту права інтелектуальної власності врегульовані положеннями Цивільного та Господарського кодексів України і цілим рядом законів України: „Про видавничу справу”; „Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”; „Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”; „Про електронний цифровий підпис”; „Про захист від недобросовісної конкуренції”; „Про захист інформації в ін-

формаційно-телекомунікаційних системах”; „Про інформаційні агентства”; „Про інформацію”; „Про кінематографію”; „Про науково-технічну інформацію”; „Про наукову і науково-технічну експертизу”; „Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”; „Про охорону прав на зазначення походження товарів”; „Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”; „Про охорону прав на промислові зразки”; „Про охорону прав на сорти рослин”; „Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем”; „Про рекламу”; „Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп’ютерних програм, баз даних”; „Про систему суспільного телебачення і радіомовлення України”; „Про телебачення і радіомовлення” та ін.

На відміну від національної системи міжнародна система охорони інтелектуальної власності направлена, в першу чергу, на формування єдиних підходів до забезпечення правової охорони інтелектуальної власності у світі. Комплекс заходів щодо міжнародного співробітництва координує Всесвітня організація інтелектуальної власності.

Нині правовідносини у сфері інтелектуальної власності в Україні регулюються окремими положеннями Конституції України, нормами Цивільного, Кримінального, Митного кодексів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та процесуальних кодексів.

Таким чином, законодавство України в сфері інтелектуальної власності охоплює усі загальновідомі об’єкти права інтелектуальної власності, забезпечує набуття, здійснення та захист права інтелектуальної власності в Україні як громадянами, так й іноземцями, що в цілому відповідає вимогам, встановленим міжнародними нормативно-правовими актами.

1. Галуцько В. В. Адміністративно-правова охорона права власності в Україні : дис. ... докт. юрид. наук / Галуцько В. В. – Х., 2003.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 92.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х : за станом на 1 грудня 2009 р. // Відомості Верховної Ради УРСР України. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

4. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Положення про Державний департамент інтелектуальної власності”: від 20 червня 2000 р. № 977 за станом на 1 січня 2009 р // Офіційний вісник України. – 2000. – № 25. – С. 140. – Ст. 1060.

5. Положення про державні реєстри [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал Державного департаменту інтелектуальної власності станом на 10 січня 2011 р. – Режим доступу : <http://www.sdip.gov.ua/ua/registers.html>.

6. Паладій М. Державна підтримка інтелектуальних досягнень нації – шлях до економічного і соціального розвитку України / М. Паладій // Інтелектуальна власність. – 2006. – № 5. – С. 4.